

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 Dep

0030 Oslo

Deres ref.: 15/3209

Vår ref.: Sentralstyresak 63/15

Dato: 06.01.2016

Høringsuttalelse - Forslag til endringer i psykisk helsevernloven – Kontroll for å hindre innføring av legemiddel, rusmiddel, skadelige stoff, farlige gjenstander og rømmingshjelpemiddel

Vi viser til Helse- og omsorgsdepartementets høringsbrev av 9. oktober 2015 vedrørende forslag til regler om kontroll for å hindre innføring av legemiddel, rusmiddel, skadelige stoffer, farlige gjenstander og rømmingshjelpemiddel (heretter omtalt som rutinekontroll).

Mental Helse Ungdom mener at en utvidet rett til rutinekontroll bare kan være hensiktsmessig dersom dette medfører at

- Det gis klare og overordnede retningslinjer som begrenser hva slags type kontroll som rutinemessig kan gjennomføres
- Klageadgang og saksbehandling på klager blir gode nok til å forhindre gjentakende forhold som på utilbørlig vis griper inn mot pasienters integritet
- Rutinekontrollene ikke særbehandler pasienter i forhold til pårørende, personell og andre som skal oppholde seg på samme institusjon eller avdeling
- Brukermedvirkning sikres på tjenestenivå i beslutningsprosesser vedrørende innføring av rutinekontroll ved den enkelte institusjon/avdeling
- Brukermedvirkning sikres på systemnivå i utvikling av retningslinjer for kontroll

Mental Helse Ungdom mener gjeldende rett gir nødvendig og tilstrekkelig adgang for helsepersonell til å sikre at av legemiddel, rusmiddel, skadelige stoffer, farlige gjenstander og rømmingshjelpemiddel ikke innføres på institusjoner for døgnopphold. Gjeldende rett gir dagens pasienter mulighet til å påklage grunnlaget for å gjennomføre kontroll, og Mental Helse Ungdom ønsker ikke at fremtidige pasienter skal miste denne klageadgangen dersom det ikke lenger skal være et krav om begrunnet mistanke for at slik kontroll skal kunne foretas.

Mental Helse Ungdom støtter departementets forslag om at rutinekontroller avgrenses til døgninstitusjoner, men er ikke enig i at kontrollene skal avgrenses til pasientene ved disse institusjonene.

Mental Helse Ungdom støtter også at beslutning om innføring av rutinekontroll skal tas i den enkelte institusjon og at rutinekontroll kan avgrenses til å gjelde enkelte avdelinger/enheter. Det presiseres imidlertid at en slik avgjørelse ikke bør kunne tas uten at representanter for pasienter og pårørende ved de berørte enheter/avdelinger har fått gode muligheter til å medvirke i beslutningsprosessen.

Mental Helse Ungdom er ikke enig i at rutinekontroll skal kunne avgrenses til pasienter og pårørende da dette vil medvirke til at pasientene opplever kontrollen som mer inngripende og hvor pasientene som gruppe mistenkeliggjøres. Departementet benytter selv en sammenligning med den sikkerhetskontrollen alle flypassasjerer må gjennom for å hindre farlige situasjoner om bord på fly, og viser til at samme kontroll av alle pasienter kan oppleves som mindre inngripende og mistenkeliggjørende dersom alle pasientene behandles likt. Mental Helse Ungdom ønsker i denne sammenheng å påpeke at det ikke bare er alle passasjerer som må gjennom samme sikkerhetskontroll på en flyplass, men at dette også gjelder alt kabinpersonale inklusive piloter, samt alt personell som skal jobbe på innsiden av sikkerhetskontrollen. Noe av det som bidrar til at en sikkerhetskontroll på en flyplass oppleves som lite mistenkeliggjørende, er at passasjer og personell likebehandles. Når det i tillegg er slik at også helsepersonell og pårørende kan tenkes å kunne medbringe uønskede objekter inn på en avdeling for eventuell videreformidling eller salg til pasienter, mener Mental Helse Ungdom at innføring av rutinekontroll bør gjelde likt for pasienter, pårørende og alt øvrig personale. Mental Helse Ungdom er imidlertid enig i at rett til utvidet kontroll ved særlig begrunnet mistanke kan avgrenses til pasienter.

Mental Helse Ungdom mener videre at det vil være behov for tydelige nasjonale retningslinjer for hvordan rutinekontroll skal foregå, slik at rutinekontroller blir mest mulig like og forutsigbare uavhengig av hvilken avdeling eller institusjon man befinner seg på. Mental Helse ungdom tenker seg likevel at det kan være mulig med retningslinjer for ulike former for rutinekontroll, hvor den enkelte institusjon eller avdeling kan velge bort de formene for kontroll som ikke anses formålstjenlige eller nødvendige.

Retningslinjene må i tillegg legge opp til god klageadgang, slik at gjennomføringen av både rutinekontroll og utvidet kontroll ved særlig mistanke lettere kan bli gjenstand for klagebehandling.

Mental Helse Ungdom er skeptiske til at den enkelte institusjon eller avdeling skal kunne ha anledning til å utarbeide egne rutiner for kontroll. Uavhengig av om rutinebeskrivelsene skal være nasjonalt overgripende eller ikke, mener Mental Helse Ungdom at det vil være en naturlig forutsetning at de relevante brukerorganisasjonene skal medvirke til utviklingen av disse.

Mental Helse Ungdom slutter seg for øvrig til Datatilsynets merknader gitt i høringsuttalelse datert 27.11.2015.

På vegne av Mental Helse Ungdom

Kristian Kise Haugland
Assisterende generalsekretær